

СЕКЦІЯ 1. ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ

.....

SECTION 1. THEORY AND TEACHING METHODS

Божко Н. В.,

канд. пед. наук,

доцент кафедри педагогіки,

методики та менеджменту освіти,

Харківський національний університет

імені В. Н. Каразіна, м. Харків

УДК 37.02:37.018.43

DOI: <https://doi.org/10.64076/ihrc250630.01>

ЦИФРОВИЙ ВИКЛИК ДЛЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ: ЯК ЗМІНЮЄТЬСЯ МЕТОДИКА НАВЧАННЯ

У XXI столітті ми спостерігаємо масштабну трансформацію усіх сфер суспільного життя, зокрема й освіти. Глобальні тенденції цифровізації, зміни ринку праці, вимоги до нових компетентностей і вплив кризових ситуацій (зокрема війна в Україні) змушують переосмислити традиційні підходи до професійної освіти. Саме тому сьогодні виникає потреба в оновленні методики професійного навчання у контексті цифрової трансформації.

Цифровізація освіти - це не лише про нові технології, а про зміну освітньої парадигми, ролі викладача, принципів взаємодії та змісту підготовки майбутніх фахівців. У доповіді розглядаються основні виклики, що постають у цьому процесі, а також окреслюються перспективні напрямки розвитку методики професійного навчання в умовах цифрової епохи [1].

Цифрова трансформація в освіті передбачає глибоку інтеграцію ІКТ у всі етапи навчального процесу - від організації занять до моніторингу навчальних результатів. Вона включає: перехід до гнучких та індивідуалізованих освітніх траєкторій; змішане та дистанційне навчання; використання хмарних сервісів, освітніх платформ і застосунків; розвиток цифрової грамотності як базової компетентності [2].

Зміна парадигми вимагає від викладача нових підходів до викладання: викладач перестає бути єдиним джерелом знань, натомість виконує роль фасилітатора, наставника, координатора індивідуальних і групових навчальних маршрутів. Особливо актуальним є формування здатності студентів самостійно знаходити, оцінювати, систематизувати та застосовувати знання у практичних ситуаціях [3].

Сучасна методика професійного навчання має відповідати вимогам цифрового суспільства. Серед ключових завдань: інтеграція електронних освітніх ресурсів

(Moodle, Google Classroom, Zoom, Canva, Padlet тощо); використання віртуальних лабораторій, тренажерів, симуляторів; застосування цифрових інструментів для формувального оцінювання (Kahoot, Quizizz, Mentimeter); впровадження методів проєктного, кейс-методу та проблемно-орієнтованого навчання.

Окремої уваги заслуговує концепція цифрової компетентності педагога, яка включає здатність ефективно використовувати ІКТ у викладанні, забезпечувати безпечне цифрове середовище, організовувати зворотний зв'язок та створювати адаптивний цифровий контент.

Незважаючи на очевидні переваги цифровізації, існують і суттєві проблеми, зокрема [1]:

- нерівний доступ до ресурсів - студенти та викладачі в різних регіонах мають неоднакові можливості доступу до якісного інтернету, технічного забезпечення та цифрових платформ;

- недостатня підготовка педагогічних кадрів - багато викладачів не мають достатньої цифрової грамотності або досвіду роботи в онлайн-середовищах;

- психолого-педагогічні труднощі - зниження мотивації студентів під час дистанційного навчання, цифрове перевантаження, емоційне вигорання;

- проблема оцінювання - відсутність ефективних механізмів об'єктивного онлайн-контролю знань призводить до спотворення результатів навчання.

У відповідь на виклики цифрової доби, методика професійного навчання має розвиватися в таких напрямках [2]:

- створення адаптивних освітніх середовищ, що підлаштовуються під індивідуальні потреби студентів;

- розвиток мікронавчання (microlearning), що дозволяє засвоювати матеріал малими порціями в зручному форматі;

- активне використання штучного інтелекту в освітньому процесі: персоналізовані підказки, адаптивні тести, аналітика навчальних досягнень;

- залучення студентів до цифрових професійних спільнот, участь вебінарах, форумах;

- підтримка безперервного професійного розвитку викладачів через цифрові тренінги, сертифікаційні курси, обмін досвідом у педагогічних спільнотах.

Цифрова трансформація професійної освіти - це виклик, але водночас і можливість. Вона вимагає системного підходу: оновлення методик викладання, технологічної модернізації освітнього середовища та інвестицій у розвиток людського капіталу - викладачів і студентів.

Лише за умови поєднання технологічного прогресу з педагогічною майстерністю можливо досягти якісного оновлення професійної освіти, зробивши її гнучкою, адаптивною та здатною відповідати потребам сучасного суспільства.

Список використаних джерел

1. Демянчук М., Боднарук І. Цифровізація освіти як вектор підготовки фахівців XXI століття. *Viae Educationis*. 2022. №4. С. 74-81. DOI: <https://doi.org/10.15804/ve.2022.04.09>.
2. Осадча К., Букша М., Манжула О. Цифровізація професійної підготовки майбутніх фахівців у сфері професійної (професійно-технічної) освіти. *Освітологічний дискурс*. 2023. вип. 1(40). С. 7–21. DOI: <https://doi.org/10.28925/2312-5829.2023.11>.
3. Рожкова А.Ю., Опанасенко В.П., Чубенко В.А. Цифрова трансформація викладання професійно орієнтованих дисциплін у системі професійної освіти. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2025. №19. С. 1-23. <https://doi.org/10.5281/zenodo.15686789>.